

Norsk studentorganisasjon

Holbergs gate 1 / 0166 Oslo

Tlf: 22 04 49 70

E-post: nso@student.no

www.student.no

1 Høringssvar fra Norsk studentorganisasjon

2
3 **NSOs innspill til profesjonsmeldingen**

4
5
6 Kunnskapsdepartementet 15.06.23

7
8
9 **Kontakt Norsk studentorganisasjon**

10 Jørgen Valseth (fag- og læringsmiljøpolitisk ansvarlig), 982 25 994, laringsmiljo@student.no

11 Gisle Fuhr (politisk rådgiver), 917 33 075, gisle@student.no

Innspill fra NSO til profesjonsmeldingen

Norsk studentorganisasjon (NSO) takker for muligheten til å komme med innspill til Kunnskapsdepartementets arbeid med stortingsmeldingen om profesjonsutdanningene. NSO representerer over 260 000 studenter ved norske høyere utdanningsinstitusjoner.

Vårt innspill følger spørsmålene i notatet fra departementet. Vi har valgt å kommentere spørsmålene og utfordringene som er mest relevante for norske studenter.

Overordnet mener NSO at utdanning av høy kvalitet må være et hovedmål i arbeidet med utviklingen av profesjonsutdanningene. Studentene skal være sikre på at utdanningen deres holder høy kvalitet, uavhengig av hva man studerer, hvor i landet man studerer og hvordan utdanningen leveres. Høy kvalitet forutsetter blant annet at utdanningen er forskningsbasert, studentsentrert, arbeidslivsrelevant og internasjonalt orientert.

Generelt

1. I teksten over har vi trekt opp ein del utfordringar for profesjonsutdanningane. Er de samde i at dette er sentrale utfordringar? Kva vil de eventuelt trekkje fram for å supplere eller korrigere dette utfordringsbiletet?

Vi er enige i utfordringene som er skissert i notatet, men ønsker å supplere. Vi ønsker å trekke frem profesjonsstudentenes studiesituasjon og –hverdag som viktige temaer. Årets studiebarometer viser at flere av profesjonsutdanningene er blant de som scorer svakest på overordnet tilfredshet blant studentene. Utdanningene grunnskolelærer, lektor og sykepleier er de tre som scorer desidert svakest. Lav tilfredshet kan gå utover studentenes trivsel, gjennomføring, resultater, og motivasjon til å fortsette i yrket etter endt utdanning. Det er derfor viktig og nødvendig å ha fokus på studentenes helhetlige studiesituasjon og –hverdag i profesjonsmeldingen. I denne sammenheng mener vi det er nyttig å se på aspekter som:

- Frafall og gjennomføring
- Studentenes læringsmiljø
- Tilgang til velferdsordninger og sosiale arenaer under praksisopphold langt fra studiestedet

Videre ønsker vi også et større fokus på internasjonalisering og studentmobilitet. Selv om profesjonsstudentene hovedsakelig utdannes til et norsk arbeidsliv, er det viktig at også disse studentene får internasjonale perspektiver og kompetanse. Mobilitetsmeldingen presiserte at institusjonene skal strukturere “*alle sine studieprogrammer med klart definerte mobilitetsvinduer, også profesjonsutdanningene*”. Meldingen sa også at “*Regjeringen vil legge til rette for at det kan gjennomføres pilotprosjekter for å øke mobiliteten i de rammeplanstyrte utdanningene*”. Vi forventer at tiltakene følges opp, og at studentmobilitet blir et tema i profesjonsmeldingen.

44 *2. Korleis kan universitet og høgskular utvikle utdanningane i tråd med framtidige kompetansebehov og*
45 *samfunnsendingane vi trekk opp?*

46 I Utsynsmeldingen presenteres en rekke tiltak rettet mot universitetene og høyskolene for å svare på
47 fremtidens kompetansebehov og samfunnsendinger. Regjeringen har også meldt at det vil arbeides frem
48 mot en kompetansereform, som skal utvikles i samarbeid med partene i arbeidslivet. Vi forventer først og
49 fremst at profesjonsmeldingen følger opp om og støtter de pågående prosessene, heller enn å presentere
50 nye sektoromspennende tiltak som går utover profesjonsutdanningene.

51 Samtidig ser vi et potensiale i at profesjonsmeldingen kan presentere politikk på områder som
52 Utsynsmeldingen i liten grad dekker – da i hovedsak tilknyttet teknologiutvikling. I deres behandling av
53 Utsynsmeldingen bemerker en samlet Utdannings- og forskningskomité at meldingen i liten grad omtaler
54 teknologiutvikling og kunstig intelligens (KI) i kunnskapsgrunnlaget, og at det er grunn til å tro at KI kommer
55 til å få stor innvirkning på både samfunnet og arbeidslivet i framtiden. Vi mener at universitetene og
56 høyskolene må være mer aktive i å ta i bruk nye teknologiske løsninger og verktøy, for å tilpasse seg
57 samfunnsutviklingene, og forventer at profesjonsmeldingen presenterer tiltak tilknyttet digital utvikling av og
58 i utdanningene. Her er [NOU 2023:19](#) om digital læringsanalyse aktuell, der ekspertgruppen anbefaler flere
59 tiltak som er relevante for lærerutdanningene, som at nyutdannede lærere bør sikres nødvendig
60 kompetanse i læringsanalyse og kunnskap om kunstig intelligens.

61 De store samfunnsendingene og omstillingene som kommer skal drives fremover og håndteres av dagens
62 unge. Dette krever evne til kritisk tenkning og forståelse av forskning og kunnskapsbaserte metoder. For
63 profesjonsutdanningene er erfaring med veiledet praksis spesielt viktig for at vi skal utdanne studenter som
64 er klare for arbeidsmarkedet. En naturlig del av arbeidet med å møte framtidige kompetansebehov er
65 dermed å sikre at profesjonsutdanningene er av god kvalitet, og gir studentene en balanse av praksisnær
66 og teoretisk kunnskap.

67 **Kvalitet**

68 *3. Sikrar krava vi stiller til fagmiljø gjennom lov og forskrift kvalitet og relevans i profesjonsutdanningane,*
69 *eller er dei til hinder for t.d. praksisretta utdanningar?*

70 NSO støtter og ønsker å videreføre store deler av kravene til fagmiljø i § 2-3 i [studietilsynsforordningen](#). Dette
71 gjelder spesielt § 2-3 (1), (2), (3), (5), (6), (7), som vi mener er gode og hensiktsmessige krav for å sikre
72 kvalitet og relevans i profesjonsutdanningene. Med disse kravene kan studentene være sikre på at
73 fagmiljøene tilknyttet deres utdanninger holder høy kvalitet, innehar relevant og oppdatert kompetanse og
74 holder seg stabile over tid. Vi tror ikke disse kravene er til hinder for mer praksisrettede utdanninger, men at
75 rammeplanene muligens kan være et slikt hinder.

76 *6. Kva skal til for å bygge sterke forskingsmiljø i profesjonsutdanningane. Kva er barrierane?*

77 Å bygge sterke forskningsmiljø er en langsiktig prosess, som krever involvering av alle partene i
78 utdanningen. Sterke fagmiljø i UH-sektoren kjennetegnes blant annet av at studenter involveres og

79 motiveres til å forske videre etter utdanningen, en administrasjon som har innsikt i og kan tilrettelegge for
80 forskning, samt at de vitenskapelig ansatte har tid til å drive med FoU.

81 En grunnleggende forutsetning for at en slik utvikling kan ta sted, er at institusjonene og de vitenskapelige
82 ansatte har de nødvendige ressursene til å bedrive FoU-arbeid. UH-sektoren står i en presset økonomisk
83 situasjon, hvilket leder til kutt i de ansattes FoU-tid og studentenes undervisning. For å bygge sterke fag-
84 og forskningsmiljø, både ved profesjonsutdanningene og i sektoren generelt, må regjeringen følge opp
85 Hurdalsplattformen, og styrke basisfinansieringen til universiteter og høyskoler.

86 Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2023-2032 viser et høyt ambisjonsnivå tilknyttet
87 utviklingen av profesjonsutdanningene, men vi savner tydelige målsettinger og forpliktelser om å styrke den
88 praksisnære forskningen som er spesielt relevant for profesjonsutdanningene. Vi mener at
89 profesjonsmeldingen må bygge videre på ambisjonene i langtidsplanen og tydeliggjøre
90 profesjonsutdanningenes ansvar og forutsetninger for forskning og utvikling. For å styrke studentenes
91 forståelse av forskning og kritisk tenkning, må det tilrettelegges for studentaktiv forskning, ved at
92 studentene involveres i forskningsprosjekt og får mulighet til å initiere og starte egne prosjekter.

93 Vi merker også en flerårig tendens til at gjennomføringstallene for doktorgrader tilknyttet lærerutdanning og
94 pedagogikk er spesielt lave sammenlignet med andre fagfelt. Det er dagens stipendiater som vil bygge og
95 videreutvikle morgendagens forskningsmiljø, så profesjonsmeldingen bør utforske og identifisere tiltak som
96 kan bidra til å styrke gjennomføringsgraden.

97 Det vil også være aktuelt å se på en oppmykning av dagens karrierestiger i academia, hvor krav til
98 ansettelse og opprykk gjør det vanskelig å flytte seg fra undervisningsrettede til forskningsrettede stillinger,
99 og motsatt. Forskere med lite undervisningserfaring vil i dag ha vanskeligheter for å få stillinger som
100 førstelektor eller dosent, mens førstelektorer med doktorgrad, men lite FoU-tid, vil ha utfordringer med å
101 kvalifisere til forsker- eller professorstillinger som krever solid forskningserfaring. Ved
102 profesjonsutdanningene er det flere som er ansatt i undervisningsstillinger enn generelt i academia, hvilket
103 bidrar til at det er færre ansatte med avsatt arbeidstid til FoU. Vi håper at den varslede gjennomgangen av
104 forskriften om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger vil lede til enklere overganger til
105 forsknings- og undervisningsstillinger for ansatte som har solid undervisningserfaring og er interessert i å
106 bedrive mer forskning. Dette vil kunne bidra til en styrking av forskningsmiljøene ved
107 profesjonsutdanningene.

108 7. Korleis kan koplinga mellom forskning og undervisning innan profesjonsfag bli betre?

109 NOKUT lanserte i 2012 en evaluering av tre store profesjonsutdanninger hvor hovedfunnene blant annet
110 viser at andel førstestillingskompetente lærere har positiv sammenheng med vurdering av
111 utdanningskvalitet. Rapporten viser også at profesjonsutdanningene som har en praksisnær FoU-profil
112 generelt skårer høyere på utdanningskvalitet, og at den praksisnære FoU-undervisningen har høy
113 overføringsverdi til arbeidslivet. Dette viser at antall undervisere som har FoU-kompetanse er viktig for god
114 kobling mellom forskning, undervisning og arbeidslivet. For å bedre koblingen mellom forskning og

115 undervisning vil det derfor være viktig å styrke forskningsmiljøene, gjennom tiltak beskrevet i spørsmålet
116 over.

117 8. Korleis påverkar rammeplanane kvalitet og gjennomføring i profesjonsutdanningane?

118 NSO mener at rammeplaner bør være mindre detaljstyrende, og mer overordnet. Dette for å sikre at
119 institusjonene har autonomi til å utvikle sine utdanninger etter egne forutsetninger og samfunnets behov.
120 Dette vil gi institusjonene mulighet til å heve kvaliteten og bedre gjennomføringen for studentene lokalt.
121 Dette gjelder spesielt helse- og sosialfagutdanningene og lærerutdanningene. Ingeniørutdanningene har
122 mer overordnede rammeplaner, og bør derfor være til inspirasjon for de andre rammeplanstyrte
123 utdanningene.

124 Samtidig er det viktig for oss å understreke at vi ikke ønsker å avskaffe rammeplanene. Vi mener det er
125 fornuftig at det er en viss nasjonal styring for å sikre studentene et minimumsnivå av kvalitet, samt mulighet
126 for mobilitet eller bytte mellom institusjoner. Likevel mener vi at rammeplanene bør være mindre
127 detaljstyrende enn de er i dag. Dette er også i tråd med styringsmeldingen som sier at "rammeplaner for de
128 rammeplanstyrte utdanningene skal gjøres mer overordnede og mindre detaljerte".

129 10. Korleis fungerer samarbeidet mellom arbeidsliv og utdanning? Kva skal til for å få til godt samarbeid og 130 kva barrierar finst det?

131 I arbeidet med profesjonsmeldingen vil regjeringen ha mulighet til å sette tydelige rammer og konkretisere
132 forventninger til samarbeid mellom arbeidsliv og utdanning. Vi opplever riktignok at det varierer mellom
133 institusjoner og fagmiljøer hvor godt samarbeidet mellom arbeidslivet og utdanningsinstitusjonene fungerer,
134 og tror ikke det vil være mulig å lage strenge rammer for samarbeid som skal kunne fungere for alle
135 institusjoner og fagmiljø. Likevel vil vi skissere noen forutsetninger for godt samarbeid mellom arbeidsliv og
136 utdanning:
137

- 138 • Studentene involveres i samarbeidet
- 139 • Samarbeidet må være formalisert
- 140 • Fagmiljøene selv bør ha ansvaret for samarbeidet
- 141 • Samarbeidet må ha tydelige formål og avgrensninger
- 142 • Samarbeidet må ha tydelig forankring i utdanningsinstitusjonenes virksomhet

143 Vi mener det er viktig at samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet må komme studentene
144 til gode, gjennom økt relevans og utdanningskvalitet. Dette kan gjøres gjennom en rekke ulike metoder og
145 tilnærminger, deriblant:

- 146 • Bruke gjesteforelesere fra relevant arbeidsliv
- 147 • Samarbeide om bachelor- og masteroppgaver
- 148 • Bruke praksisnær undervisning, der studentene får muligheter til å løse problemstillinger hentet
149 direkte fra arbeidslivet

- Bruke bistillinger

Det er viktig at samarbeid i størst grad skjer på fagmiljønivå, f.eks. ved at representanter fra relevant arbeidsliv deltar i studieprogramråd. Samtidig bør Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) videreføres og styrkes.

11. Korleis fungerer dialogen mellom universitet og høgskular og arbeidsliv/samfunn, og er det tiltak som kan bidra til god dialog om kvalitet og relevans i utdanningane.

Studentene merker manglende dialog mellom universitet og høyskoler først og fremst gjennom at utdanningen ikke oppleves som relevant for arbeidslivet. Her er sykepleierutdanningen et spesielt aktuelt eksempel. NSO mener at bedre praksisundervisning er en del av løsningen på denne utfordringen – se spørsmål 22-24 – i tillegg til tiltakene beskrevet under spørsmål 10. I tillegg har NSO positive erfaringer med tverrfaglige emner rettet mot studentinnovasjon, hvor studenter og ansatte ved utdanningsinstitusjonene samarbeider med virksomheter og organisasjoner rundt å løse utfordringer og problemutfordringer. Et eksempel er emnet Innovasjon i team ved Universitetet i Sørøst-Norge. Vi vil også oppfordre regjeringen til å hente inn erfaringer fra lærere med delte stillinger mellom skole og høyere utdanning, for eksempel ved Universitetsskolene i Trondheim og ProDiG-prosjektet ved Universitetet i Agder. Det er NSO sitt inntrykk at delte stillinger kan være et godt tiltak for å bygge bro mellom utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet, og bidra til å heve utdanningenes arbeidslivsrelevans.

Vi vil også vise til den varslede kompetansereformen for arbeidslivet. I arbeidet med reformen må UH-sektoren involveres, da dette er en mulighet for å utrede og innføre tiltak som bidrar til bedre dialog og samarbeid mellom utdanning og arbeidsliv.

Kapasitet

12. I Utsynsmeldinga blir det fastslått at dimensjoneringa av utdanningssystemet skal bli meir i tråd med behovet i samfunnet. Det skal skje mellom anna gjennom at UH-sektoren prioriterer å auke talet på studieplassar innanfor område som er etterspurde av arbeidslivet og av dei utdanningssøkjande, og som er særleg viktige for Noreg: IKT, helse og utdanning som er nødvendig for det grønne skiftet. Korleis kan institusjonane arbeide for å sikre tilstrekkeleg kapasitet i profesjonsutdanningane?

Vi mener det er viktig å bevare at utdanningsinstitusjonene har autonomien og ansvaret for dimensjonering av studietilbudene. Det er institusjonene som har de beste forutsetningene for å dimensjonere utdanningene basert på helhetlige vurderinger av dagens og fremtidens kompetansebehov og studentenes etterspørsel etter utdanning. For å få til dette er det viktig at institusjonene har nok kunnskap om samfunnets kompetansebehov lokalt, regionalt og nasjonalt. Vi ser det derfor som positivt at Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) har fått i oppdrag å utvikle et kunnskapsgrunnlag som kan støtte institusjonenes dimensjoneringsarbeid.

En viktig del av arbeidet for å sikre tilstrekkelig kapasitet i profesjonsutdanningene handler om å ha tilstrekkelig med praksisplasser. Dette kommer vi tilbake til i spørsmål 22.

185 *14. Korleis kan vi utnytte utdanningskapasiteten, og særleg ledig utdanningskapasitet, best mogleg?*

186 Vi mener det er viktig å bevare at utdanningsinstitusjonene har autonomien og ansvaret for dimensjonering
187 av utdanningene. Det er institusjonene som vet hvordan de best kan utnytte ledig utdanningskapasitet. Stor
188 grad av autonomi og ansvar tilsier at institusjonene selv må gjøre nødvendige omprioriteringer internt for å
189 utnytte ledig kapasitet, noe også utsynsmeldingen peker på.

190 *15. Kva er barrierane for å få til fleksibel og desentralisert utdanning?*

191 Kapittel 6.3 i utsynsmeldingen peker på en rekke barrierer for å gjøre utdanning mer fleksibel og
192 desentralisert. Dette er barrierer som vi kjenner igjen og som også gjelder for profesjonsutdanningene. Vi
193 ønsker spesielt å trekke frem at det er utfordrende å opprettholde læringsmiljøer med høy kvalitet på
194 programmer med få studenter, og at fleksible og desentraliserte studietilbud er svært tid- og
195 ressurskrevende for utdanningsinstitusjonene

196 *17. Kva må til for at fleire unge skal velje profesjonsutdanningar det er stor etterspurnad etter i*
197 *arbeidslivet?*

198 Selv om det norske samfunnet trenger flere sykepleiere og lærere, så bør det ikke være et mål at studenter
199 skal flyttes fra andre studier til profesjonsutdanningene, altså at man tar utgangspunkt i at studenter bør
200 velge andre studier. En flytting av studenter vil kunne lede til at man mangler studenter innen andre felt.
201 Målet med eventuelle tiltak bør heller være å motivere flere til å ta høyere utdanning. Dette mener vi best
202 gjøres gjennom å sikre studenter gode vilkår gjennom studiestøtte og gode velferdstjenester, samt å sikre
203 god kvalitet i utdanningene. I arbeidet med profesjonsmeldingen vil spesielt kvalitet være viktig. Som
204 beskrevet i svaret til spørsmål 1 skårer mange av profesjonsutdanningene lavt på studiebarometeret,
205 hvilket viser at studentene i liten grad er tilfredse med utdanningene. Studenter prater sammen – hvis
206 studentene er misfornøyde, så vil de i liten grad oppfordre andre til å velge samme studie.

207 Søkeres preferanser henger sammen med samfunnsutviklingen, inkludert utviklinger i arbeidsliv. Studenter
208 ser på lønn- og arbeidsforhold for yrkene som de utdanner seg til. Likevel mener NSO, i likhet med blant
209 andre Pedagogstudentene, at tiltak rettet mot å bedre utdanningskvaliteten og praksis er vesentlig for å få
210 flere til å velge profesjonsutdanningene. Vi forventer derfor at profesjonsmeldingen tar for seg tiltak
211 tilknyttet utdanningskvalitet, blant annet gjennom å styrke praksisundervisningen og forskningsmiljøene,
212 samt å tilrettelegge for internasjonal studentmobilitet og digitaliseringsprosesser.

213 *18. Korleis kan vi mobilisere vaksne som har familie og økonomiske forpliktingar til å ta ei*
214 *profesjonsutdanning?*

215 En viktig forutsetning for at voksne med barn og forpliktelser skal kunne ta en utdanning er at de sikres
216 gode og forutsigbare økonomiske rammevilkår. NSO ønsker derfor at studenter med barn skal kunne motta
217 en studiestøtte tilsvarende 2,5 ganger grunnbeløpet i folketrygden, og at den utbetales over 12 måneder.
218 Videre mener NSO at studenter med barn skal ha rett til å motta foreldrestipend, forsørgerstipend og
219 foreldrepenger fra Lånekassen, eller andre statlige støtteordninger på lik linje med arbeidstakere. Disse

220 rettighetene skal også gjelde uavhengig om studenten mottar støtte fra en arbeidsgiver, eller om
221 studentens medforsørger ikke er student.

222 En annen viktig forutsetning for studenter med barn er tilgang til barnepass og barnehage. NSO mener at
223 alle studenter med barn skal ha tilgang på en studentbarnehage. Studentbarnehagene skal være tilpasset
224 studentenes behov, med fleksible åpningstider og særskilt kompetanse på studenthverdagen.
225 Studentbarnehager må ha muligheten til å ha fleksible opptak, som ikke begrenses til spesielle deler av
226 året. I de tilfeller der studenter ikke har tilgang til en studentbarnehage, for eksempel på mindre
227 studiesteder eller i distriktet, må det sikres et tilsvarende tilbud i andre barnehager, f.eks. gjennom
228 kommunen.

229 *19. Bør fleire av profesjonsutdanningane organisere arbeidsplassbaserte utdanningar, y-vegar,
230 tresemesterordning eller forkurs?*

231 NSO er positive til at det skal være flere veier inn i høyere utdanning. I utgangspunktet mener vi at generell
232 studiekompetanse skal ligge til grunn for opptak til høyere utdanning, men at andre krav kan benyttes der
233 det er hensiktsmessig. Vi er positive til at arbeidsplassbaserte utdanninger, y-vei, tresemesterordning eller
234 forkurs prøves ut i flere profesjonsutdanninger, gitt at krav til forkunnskaper ivaretas. Denne typen
235 alternative opptaksformer gjør at et bredere mangfold av kompetanser kan kvalifisere for opptak, og kan
236 derfor gjøre høyere utdanning tilgjengelig for flere.

237 **Praksis**

238 *22. Korleis kan alle partar leggje til rette for at fleire får praksisen dei treng?*

239 Vi støtter problembeskrivelsen som blant annet sier at praksisplasser er en flaskehals og at en del
240 praksisplasser ikke er relevante. I tillegg vet vi at mange studenter i praksis ikke får tilstrekkelig med
241 oppfølging og veiledning, samt at mange blir brukt som ren ubetalt arbeidskraft. Det er flere grep som kan
242 gjøres for å sørge for at flere får praksisen de trenger, og vi ønsker å trekke frem følgende:

- 243 • Det må satses på å gi flere formell veilederkompetanse og kompetanseheving, slik at de kan gi
244 studentene god og relevant veiledning. For å få til dette må man ha tilstrekkelig med studietilbud
245 som gir veilederkompetanse, og arbeidstakerne må motiveres til å investere tid i å videreutvikle
246 egen kompetanse.
- 247 • Kommunene og helseforetakene må få økt ansvar for å ta imot praksisstudenter. Dette er noe
248 helsepersonellkommissjonen også anbefaler. Vi håper at regjeringen følger opp Hurdalsplattformen
249 som sier at regjeringen vil "*Gi kommunane og helseforetaka plikt til å stille med praksisplassar for
250 profesjonsfaga, som sjukepleie- og lærarutdanning*".
- 251 • Å gjøre rammeplanene mindre detaljstyrende vil gi institusjonene mer fleksibilitet til å utforme og
252 utforske nye modeller for praksis, som både kan gi økt kvalitet og gi flere praksisen de trenger.

253 *23. Lærestadane og arbeidslivet er avgjerande for kvaliteten i praksisopplæringa. Kan regjeringa likevel*
254 *gjere meir for at alle studentar får praksisopplæring av god kvalitet, både når det gjeld førebuingane til*
255 *praksis og rettleiing og fagleg oppfølging av praksisen?*

256 Mange studenter har store utgifter knyttet til reise og opphold i forbindelse med praksis langt fra
257 studiestedet. Dette er en stor påkjenning for studentene, som allerede har en trang økonomi, og heller ikke
258 har mulighet til å ha deltidsjobber mens de er i praksis langt fra studiestedet. Et viktig tiltak for å øke
259 tilgjengeligheten og kvaliteten i praksis er derfor å sikre at alle studenter får dekket utgifter i forbindelse
260 med praksis. Dette støttes også av helsepersonellkommisjonen som anbefaler at "*studenter kompenseres*
261 *for ekstrautgifter som følge av gjennomføring av praksisundervisning i distrikt. Dette kan for eksempel være*
262 *utgifter til reise og bolig*". Vi synes det er positivt at regjeringen både i 2022 og 2023 har bevilget støtte til å
263 dekke utgifter i forbindelse med praksis langt unna studiestedet for helse- og sosialfagsstudenter, og håper
264 dette blir en permanent ordning og at det utvides til å gjelde alle studenter i praksis.

265 En utfordring for mange studenter som skal i praksis langt fra studiestedet, er at de må finne bolig for en
266 kort og midlertidig periode, ofte på kort frist. Vi ønsker at meldingen tar opp denne utfordringen og skisserer
267 løsninger. Vi ser for oss at dette kan løses ved å gi vertskommunene, utdanningsinstitusjonene og/eller
268 samskipnadene ansvaret for å ha tilgjengelige boliger for studenter som kommer langveis fra. Eksempelvis
269 ved at de disponerer et par leiligheter der studentene kan bo underveis i praksisoppholdet. En annen
270 utfordring for studenter i praksis langt fra studiestedet er tilgangen til helsetjenester som fastlege. Studenter
271 som er avhengige av helsetjenester må kunne få dette også underveis i praksisoppholdet, for eksempel
272 gjennom kommunens tilbud.

273 Som nevnt under spørsmål 22 mener vi at det må satses på å gi flere formell veilederkompetanse.
274 Studentene skal være sikre på at de får god og relevant oppfølging og veiledning. For å få til dette må man
275 ha tilstrekkelig med studieplasser innenfor veilederkompetanse, noe regjeringen kan bevilge finansiering til.
276 Regjeringen må også stille tydelig krav og forventninger til at offentlige arbeidsgivere, spesielt innen helse
277 og utdanning, tilbyr og legger til rette for at de ansatte skal kunne skaffe seg veilederkompetanse.

278 Helsepersonellkommisjonen kommer med en flere tiltak knyttet til praksis i helseutdanningene. NSO støtter
279 disse tiltakene og håper de følges opp av regjeringen og utdanningsinstitusjonene. Relevante tiltak bør
280 utvides til de andre profesjonsutdanningene også.

281 Fra studiebarometeret, både årets og tidligere års, vet vi at mange studenter ikke er tilfreds med
282 informasjon i forkant og forberedelser til praksisperioden. Spesielt for studenter som skal i praksis langt fra
283 studiestedet er dette utfordrende. Dette kan for eksempel innebære å finne et nytt sted å bo midlertidig i en
284 kommune langt fra studiestedet, på kort frist. Det må stilles krav til at institusjonene gir informasjon og
285 tildeler praksisplass i god tid før praksisens oppstartsdato.

286 *24. Korleis kan utdanningane førebu studentane på eit yrkesliv der dei er forventa å samarbeide med andre*
287 *profesjonar?*

288 For NSO er det viktig at alle studenter i løpet av graden sin får møte oppgaver og metoder der man får
289 erfaring med å jobbe tverrfaglig. Dette kan gjøres på en rekke ulike måter, og det bør være opp til
290 utdanningsinstitusjonene selv, i samarbeid med studentene ved institusjonene, å finne ut hvordan dette
291 best kan løses. Helsepersonellkommissjonen anbefaler "*bruk av felles emner, felles kompetanseområder og*
292 *felles tverrprofesjonell praksisundervisning i profesjonsutdanninger for å styrke forutsetninger for samarbeid*
293 *og oppgavedeling mellom profesjoner*". Vi støtter denne anbefalingen og forventer at
294 utdanningsinstitusjonene utforsker ulike tilnærminger.

295 **Mangfold**

296 *28. Kva verkemiddel kan vi bruke for at profesjonsutdanningane tiltrekkjer seg studentar frå begge kjønn og*
297 *ulike føresetnader og bakgrunnar? Kva bør rolla til offentlege styresmakter vere i dette arbeidet?*

298 For å sikre et mangfold blant studenter, så trenger man et mangfold i søkergruppen. Som nevnt i tidligere
299 svar, så er kvalitet i utdanning en sentral forutsetning for at profesjonsutdanningene skal tiltrekke seg
300 studenter. Ved å arbeide for å styrke muligheter for praksis og utveksling, styrke forskningsmiljøene, og
301 jobbe målrettet for å bedre studentenes trivsel og tilfredshet ved studiene, så vil flere studenter søke seg til
302 profesjonsutdanningene. I et generelt perspektiv, mener vi dermed at mangfold bør arbeides med som en
303 del av problemstillingene nevnt ovenfor.

304 I situasjoner hvor det er en vesentlig systemisk ubalanse mellom kjønn, vil det være aktuelt å svare med
305 målrettede tiltak tilpasset de konkrete utfordringene som ulike utdanninger har. Det er institusjonene som er
306 best egnet til å se hvilke tiltak som kan svare til deres rekrutteringsutfordringer, men regjeringen kan
307 eventuelt finansiere kampanjer og tiltak i tilfeller hvor det er spesielt uønskede skjevfordelinger. NSO er
308 også positive til at særbehandling kan benyttes i rangering av søkere, for å sikre kjønnsbalanse innenfor
309 fagområder med dokumentert stor skjevfordeling.

310 I grunnlagsdokumentet nevner regjeringen at det har blitt gjennomført en rekke kampanjer og tiltak for å
311 sikre bedre kjønnsbalanse, men at det har vært liten forskning på effekten av disse. Det vil være naturlig å
312 starte med en evaluering av tidligere tiltak for å se mulige effekter. Vi vil også foreslå at institusjoner som
313 gjennomfører tiltak rettet mot skjevfordeling av kjønn, rapporterer til KD om sitt arbeid, utredninger som er
314 gjort og eventuelle tiltak. Slike rapporter vil så kunne brukes som utgangspunkt for videre tiltak.

315 **Andre innspill**

316 *Kandidatmåltall*

317 NSO er positive til at det settes kandidatmåltall for enkelte utdanninger, der det er spesielt viktig å sikre
318 samfunnets behov for kompetanse.